

Smaastykker.

IV.

Et brev fra Henrik Thomsen Gerner.

Ved **Johan Jørgensen.**

Efterfølgende brev fra den kendte Birkerødpræst, senere biskop i Viborg Henrik Thomsen Gerner (1629—1700) turde kunne påregne interesse af flere grunde. Det giver for det første et bidrag til den berømte brevskrivers karakteristik. Dernæst er det at betragte som en levning af Sjællands bispearkivs så sparsomt overleverede ældre dele selv om det — åbenbart som følge af sagens gang — nu er at finde i dronning Sophie Amalies arkiv i Partikulærkammerarkivet i Rigsarkivet (pakken: Sager vedkommende det sjællandske gods 1661—85), idet dronningen som Hørsholms besidder havde øvrighedsmagten dér på stedet. Endelig har Gerners opfattelse af den omhandlede sag betydelig interesse ved at vise, hvilken holdning en af tidens mest ansete gejstlige indtog overfor udtalt vantro¹.

¹) Til belysning af dette emne, der kunne fortjene en nærmere undersøgelse, foreligger et par interessante bidrag blandt de Collectanea, som Pontoppidan havde gjort til fortsættelsen af *Annales ecclesiæ Danicæ*, og som P. F. Suhm trykte i *Nye Samlinger til den danske Historie III* (1794) s. 298 ff. hvoraf det ene handler om en proprietær Stub i Ribe stift, der 1727 som en grov Gudsbespotter og majestætsforbryder blev dømt til evig fængsel, medens det andet drejer sig om en 1733 død »naturalististik(!) og gudsbespottelig lollandsk Smed« som fra sit 11de år var aldeles vantro, og som i årenes løb var gejstligheden på Lolland til megen ulejlighed, thi »det var et forslagent Hoved, fuldt af spidse Argumenter«.

Dignitatis plur: venerandæ viro D: D: Johanni Baggero
Dioeceseos Selandinæ Episcopo vigilantissimo Mecænati
suo æternu

Salutem et Pacem.

Høyærværdige fader!

Efftersom een aff mine sognemend, naffnlig Jens Ibsen, som mueligt ey er i alle maader udi sit hoffved oc fornufft well forvart, Men dog kand handteere dette timelige oc all landgierning saa forstandelig som nogen anden; Er paa- holden oc indtet forøder, kand ubedragen handle med andre oc sig for all skade tage vare; dog paa nogle aars tid haffver førdt it uskickelig oc forargelig leffnet, særdelis imod Gud som hand ey haffver undseet sig for at bande; oc det høyverdige hellige Sacramente at foracte; serdeelis mod sin Øffrighed mod hvilken hand sig gjør opsetzig! serdelis imod sin hustru oc børn; mod hvilke hand sig haardelig med hugg oc slag saaoc med liffs middels neetelse forholder hvoroffver dend fattige Qvinde som idelig oc daglig med de fattige børn aff hannem ilde medhandlis, haffver ofte beklaget sig baade for mig sin sielesørger, for hendis dronningl. Mayst. fuldmectige, for Prousterne, saaoc for Biscopperne; Oc end een gandske relation aff mig till hendis dronningl. Mayst. effter befalning er offvergiffven: Men enddog baade lemfeldige oc skarpe paamindelser paa alle sider icke haffver været sparede, saa ere de dog bleffne till denne dag fructisløse, hvorføre hans bedrøffvede hustru haffver nu besluttet med sin faders Raad, endten at for- hverffve it krafftiger Raad hoes dend høyeste Øffrighed eller oc heller at forlade hannem med hus oc gaard oc alt hvis der kunde være, end saaledis lenger sin tid at fremdrage. Till dette disbedre at føre i verk, haffver de været aff mig it vidnisbyrd begierendis, hvilket Jeg ey heller dennem vilde neete, i forhaabning nogen god forandring eller for- hindring i hans forargelig leffnet motte udvirkis. Ynsker derfor at deris forehaffvende motte vinde een god udgang,

hvertill Gud forlehne Øffrigheden oc dennem som her udi
skall arbeyde, sin aands kræfftige opliusning.

Act. Birkerød d: 14 Marty 1677 H. ærv. T.

Henrich Thommesøn Gerner

Eghd.

Sognep. st til
Birkerød.

Hvorledes der er gået Jens Ibsen, lader sig næppe op-
lyse. De anførte forbrydelser kunne i givet fald let have
kostet ham livet. Gerners brev med den forsigtigt fremførte,
men meget sandsynlige diagnose: sindsyge, der er et be-
mærkelsesværdigt vidnesbyrd om hans bon sens og »mo-
derne« indstilling, har dog måske kunnet bidrage til en
rimelig løsning.
